

Interviews DEBORAH LIGTENBERG
Fotografie PETRONELLANITTA

WAT EEN JAAR...

Zij zullen 2020
nooit vergeten

*Het afgelopen jaar is voor iedereen een
jaar om nooit te vergeten. Voor deze
zeven vrouwen staat 2020 voor altijd in
het geheugen gegrift.*

“ALS ER WEER EEN LOCKDOWN KOMT, NEEM IK MIJN MOEDER ZO WEER IN HUIS”

De moeder van Inge Rathje (51) heeft dementie. Toen het verzorgingshuis waar ze woont op slot ging vanwege corona, haalde Inge haar daar weg.

“Aan de andere kant van het raam zag ik mijn moeder in zichzelf gekeerd op een stoel zitten. Of boos, omdat ze niet begreep waarom ze op haar kamer moest blijven. Zij binnen, ik buiten. Tussen ons het raam vol hartjes, die ik erop had geplakt om haar op te vrolijken en vooral ook om te laten zien hoeveel ik van haar hou. De eerste dagen ging het nog wel, maar ik voelde me steeds machtelozer. In het verzorgingshuis waar ze woonde, heerste corona. Er mocht niemand meer in of uit. Als enig kind heb ik een heel sterke band met mijn moeder. Ook al stond ik dagelijks gekke bekken te trekken, dansjes te doen in de tuin en deden we yoga door het raam, de eenzaamheid en ontredde in haar ogen werden steeds erger. Ik moest er niet aan denken dat dit nog langer ging duren. Dat ik haar misschien maandenlang niet kon knuffelen.”

Als een peuter

“Mijn moeder is 85, ze kan zomaar overlijden. Dat is de realiteit. De gedachte dat ik dan niet bij haar kan zijn om haar hand vast te houden, vind ik niet te doen. Toen de verzorging op een dag belde dat ons mam onhandelbaar was, besloot ik dat het genoeg was. Ik wilde niet langer toekijken hoe ze steeds verder achteruitging. Ik haalde haar op. Daar had ik van tevoren goed over nagedacht. Kon ik dat aan, mijn moeder in huis? Ze is al zeven jaar dement en gedraagt zich inmiddels als een peuter, inclusief waardevol slaappatroon. Je kunt haar niet alleen laten, ze draagt luiers en moet bij alles worden geholpen. Het zou heel zwaar worden. Toch besloot ik het te doen. Mijn werk in de horeca lag stil, ik had alle tijd. En het allerbelangrijkste: ze is mijn moeder. Iemand van wie ik zó veel houd, wilde ik niet opgesloten laten zitten. De tien weken waarin mijn moeder bij me woonde, waren inderdaad ontzettend zwaar. Omdat ik bang was dat ze uit bed of van de trap zou vallen, sliepen we samen beneden in de woonkamer. Allebei op een bank. Elke nacht om een uur of één werd ze wakker. Dat kon ik hebben. Maar als ze om vijf uur 's morgens kwetterde dat het al licht was, werd ik daar behoorlijk

chagrijnig van. Ze is soms heel opstandig. Er is dan geen land met haar te bezeilen. En toch was het een prachtige tijd.

We hebben zo veel liefde en aandacht van anderen gekregen, heel bijzonder. Ik ben iemand die het moeilijk vindt om hulp te vragen. Ik regel het liever zelf. Maar nu redde ik het niet alleen. Neem nou de luiers. Van de zorginstelling kreeg ik geen luiers mee. Ik wilde toch voor haar zorgen? Dan moest ik me ook

“Ik kon niet langer aanzien hoe ze steeds eenzamer werd”

maar zien te redden. Die dingen zijn hartstikke duur en een pak van 25 euro is in een paar dagen op. Dus zette ik een berichtje op LinkedIn: ‘Ik heb pampers nodig voor ons mam’. Werkelijk waar, vriendinnetjes van de lagere school, oud-collega's, iedereen leek op zolder nog wel een doos te hebben staan. Tien weken lang werd er materiaal gebracht. Ik heb nog nooit zo veel bezoek gehad als in die weken. De bel ging continu. Mensen die een bloemetje kwamen brengen, boodschappen, een maaltijd, vriendinnen die de zorg even overnamen, zodat ik bijvoorbeeld eens lekker ongestoord kon douchen, het hield niet op. Het was hartverwarmend. Het hoogtepunt was mijn moeders 85e verjaardag. Die vierden we in de tuin, op veilige afstand. De hele dag kwamen er mensen langs, ze heeft genoten.”

Weer naar die gevangenis

“Na tien weken moest ze terug, anders zou ze haar kamer in het verzorgingshuis kwijtraken. Inmiddels was de lockdown voorbij, dus kon ik haar weer bezoeken. ‘Moet ik weer naar die gevangenis?’, zei mijn moeder, toen ze weer op haar kamer was. Met pijn in mijn hart liet ik haar achter, maar het was ook goed. Ik liep inmiddels op mijn tandvlees en verheugde me op wat ruimte voor mezelf. Maar als alles weer dichtgaat, is de kans groot dat ik haar weer ophaal. Ik laat haar niet wegwijnen.”

M.M.V. VINTAGE BRANDS (KIMONO), COSTES (TOP), ZARA (JEANS), SACHA (LAARZEN)

★
“Die tien weken waren *ontzettend zwaar en prachtig tegelijkertijd*”

★
 “Mijn opa liet
 het uitschelden voor
 ‘Zwarte Piet’ over
 zich heen komen”

M.M.V. PARADI VIA PEEK & CLOPPENBURG (JURK), DUNE LONDON (PUMPS)

“ALS JE JE NIET BEWUST BENT VAN ONGELIJKHEID, BLIJFT HET DOORWERKEN”

Peggy Bouva (42) maakte samen met radio- en podcastmaker Maartje Duin
 een podcastserie over het slavernijverleden van haar voorouders.

“In mijn huis hangen foto’s van mijn opa’s, oma’s en voorouders. Het geeft mij een goed gevoel dat ik hen dagelijks zie. Zij zijn een deel van mij, zonder hen was ik er niet geweest. Ze hadden minder of geen kans om zich te ontwikkelen. Ik realiseer me dat ik de kansen die ik nu krijg, optimaal moet benutten. Dat geef ik mijn dochter ook mee. Ik waardeer mijn plek in de maatschappij nog meer als ik stilsta bij het leven van mijn voorouders die tot slaaf waren gemaakt. Ik ben blij dat ik mijn kennis en informatie op een positieve manier mag delen.

Een oudtante van Maartje was in de negentiende eeuw aandeelhouder van de suikerplantage Tout Lui Faut in Suriname. Mijn voorouders waren slaven op diezelfde plantage. Maartje en ik hebben onderzoek gedaan in Nederland en Suriname, spraken erover met onze families en maakten de podcast *De plantage van mijn voorouders*. Ik ontdekte dat minimaal drie generaties van mijn voorouders in slavernij zijn geboren. Philida Willemijntje is de oudste voormoeder die ik kon vinden. Zij kwam in 1796 ter wereld. In een latere inventarislijst van de plantage staat zij vermeld als ‘oud en af’. Dat betekent dat ze vanwege haar leeftijd niet meer kon werken. Het klinkt hard, inventarislijst. Dat is het ook. Alsof het niet over mensen gaat. Moet je je voorstellen dat je uit je moederland wordt gehaald, op een boot naar Suriname wordt gezet en wordt uitgebuit. Je wordt gestript van je naam en identiteit. Mijn achternaam is waarschijnlijk afgeleid van de plantagedirecteur J.B.F. Bouffaré. Wat de oorspronkelijke voor- en familienaam is van Philida en haar ouders? Geen idee.”

Black Lives Matter

“Door een samenloop van omstandigheden kreeg onze podcast zo veel belangstelling. De Black Lives Matter-beweging en ook premier Rutte, die deze zomer zei dat we afscheid moeten nemen van Zwarte Piet. Onze podcast vertelt onder meer welke emoties Zwarte Piet losmaakt bij mensen met een andere etnische achtergrond. Dat het pijnlijk is. Mijn opa en vader spraken daar nauwelijks over. Het uitschelden voor ‘Zwarte Piet’ liet mijn opa over zich heen komen. Mijn vader

heeft weleens Sinterklaas gespeeld, maar dan was hij de Zwarte Sint en zijn collega Witte Piet. Een vorm van stil verzet.

Mij is het ook overkomen, niet zo heel lang geleden. Een cliënt op mijn werk zei tegen twee collega’s dat er een ‘Zwarte Piet’ bij ons werkte. Daar bedoelde ze mij mee. Dat mijn collega’s deze mevrouw er niet op aanspraken en er zelfs om moesten lachen, vond ik misschien nog wel het ergste. Ik liet met mijn gezichtsuitdrukking merken dat ik die uitspraak allesbehalve grappig vond. Mijn opdracht sloot ik kort daarna af. De jongere generatie spreekt zich uit als ze iets niet

“Minstens drie generaties van mijn voorouders zijn in slavernij geboren”

willen. Dat is goed, alleen dan kunnen mensen rekening houden met jouw gevoel en situatie. Uit de reacties van luisteraars van de podcast merk ik dat zij nu meer begrip hebben voor de pijn die bijvoorbeeld Zwarte Piet veroorzaakt. Het belang van communicatie en het uitwisselen van gevoelens speelde ook bij de Black Lives Matter-beweging. Bij politiegeweld tegen zwarte mensen gaat het altijd mis in de communicatie. Zwarte burgers worden onheus bejegend en in een conflict tussen zwarte mensen en politie, loopt het te snel hoog op. Politieagenten gebruiken excessief geweld. En dat in sommige streken politiekorpsen voorname-lijk wit zijn, helpt ook niet.

Er is onbegrip en ook racisme. Dat is ergens ontstaan, misschien tijdens de slavernij, waarschijnlijk al eerder. Als je je niet bewust bent van die ongelijkheid, blijft het doorwerken. Ik zie het als mijn taak dit onder de aandacht te brengen. Maartje en ik geven lezingen en leiden gesprekken om mensen te laten inzien hoe ze over andere groepen denken en waar dat gedrag vandaan komt. Wij helpen hen zich te verplaatsen in anderen en naar elkaar te luisteren. Ik had nooit kunnen denken dat zo iets kleins als een podcast op grote schaal bewustwording tot stand zou kunnen brengen.”

“MENSEN DENKEN DAT IK EEN TYPETJE BEN, MAAR IK BEN ECHT ZO”

Heel even leek het voor sopraan Francis van Broekhuizen (45) een verloren jaar te worden door corona. Tot ze dagelijks ging vloggen.

“Dat gaat een week of twee duren, dacht ik, toen we half maart in lockdown gingen. De première van de productie van de Nederlandse Reisopera waaraan ik meewerkte, viel precies in het weekend dat de theaters op slot gingen. Een paar weken uitstel, dat kwam wel goed. Toen bleek dat ik het helemaal mis had, was ik bang dat 2020 een verloren jaar zou worden. Optreden, daar kwam het voorlopig niet van. Dat was me wel duidelijk. Ik heb mijn zaken goed op orde, maar voor de culturele sector is het natuurlijk een drama. Al die theaters die dicht moesten, mensen die in de kunst werken en geen inkomen meer hebben, echt verschrikkelijk.

In eerste instantie vulde ik mijn dagen met tekenlessen van YouTube, boodschappen doen en koken voor mijn vrouw, die in het onderwijs zit en heel hard moest werken om de lessen online op te starten. Ik ben nogal hypochondrisch aangelegd en besloot elke dag te zingen. Gewoon thuis. Als ik zing, voel ik meteen hoe mijn conditie is. Gaat het zingen goed? Dan is er niets om bang voor te zijn. Heel eerlijk? Ik miste de aandacht en het contact. Daarom ging ik een vlog opnemen. Vanuit mijn zolderkamer zong ik elke dag het volk toe. Liedjes die mij troost boden en kennelijk anderen ook, want ik had veel kijkers. Het was allemaal heel amateuristisch opgenomen, vaak had ik niet eens make-up op, maar het kwam recht uit mijn hart. Uit de reacties merkte ik dat mensen soms aan me moeten wennen: ‘Wat is dat voor een gek figuur?’ Ze denken dat ik een typetje ben, maar ik ben echt zo. Natuurlijk zet ik het soms weleens wat meer aan, want ik vind het ook leuk om mensen op het verkeerde been te zetten. Als ik dan begin te zingen, is het opeens voorbij. ‘Ze kan écht zingen!’ Dat soort reacties komen er dan.”

In de finale

“Dat de redactie van *De slimste mens* me vroeg, was natuurlijk geweldig. Ik liep al drie seizoenen te vragen of ik mocht meedoen, maar als het dan zover was, kon ik niet. Nu had ik alle tijd. Als ik maar één aflevering doorkom, dacht ik. Het is zo lullig als je er

meteen de eerste keer uit moet. Het werden er negen, ik stond zelfs in de finale. Wat er daarna gebeurde, was ongelooflijk. Van zesduizend volgers schoot ik naar 26 duizend op Instagram. Ik ben blij dat we tegenwoordig met een mondkapje op de supermarkt in moeten, zodat mensen me niet herkennen. Anders kom ik niet toe aan boodschappen doen. De populariteit vind ik leuk. Ik was tenslotte degene die met haar harses op televisie wilde. De negatieve reacties vind ik soms wel moeilijk. Ik kan veel hebben, maar als mensen me mailen

“Als mensen op straat roepen dat ik er raar uitzie, raakt me dat”

dat ik een afschuwelijk, irritant wezen ben of op straat roepen dat ik er raar uitzie, raakt me dat. Mijn uiterlijk is altijd mijn grootste punt. Op de lagere school ben ik veel gepest door kinderen die me lelijk vonden. Daar heb ik kennelijk nog last van. Ik weet dat ik een aparte kop heb en niet de slankste ben, maar op het toneel doet dat het juist heel goed. In het dagelijks leven dus niet altijd. Eerst ging ik alle mensen die me nare dingen mailden ook nog antwoorden, maar daar ben ik mee gestopt. Geen aandacht geven is beter.”

Glitter en glamour

“Inmiddels treed ik weer op, voor een zaal van dertig mensen. Héérlijk! Mijn voorstelling *Bij twijfel hard zingen* gaat in reprise en ik werk aan een nieuwe. Er worden me allemaal televisieformats voorgelegd, wat ik erg leuk vind. De operawereld is vrij elitair, de televisiewereld helemaal niet. De glitter en glamour, ik hou ervan. Net als mensen die nooit naar de opera gaan, laten kennismaken met een mooie aria. Dat ga ik ook in 2021 doen. Ik denk dat het zomaar een mooi jaar gaat worden.”

M.M.V. MARINA RINALDI (JURK), DUNE LONDON (PUMPS), H&M (OORBELLEN)

★
“Ik ging vloggen omdat ik de aandacht en het contact miste”

★
 “Nu wilde ik
 mijn stem laten horen.
 Voor mijn gezin”

M.M.V. COS (BLOES), H&M (BLOES, OORBELLEN), ZARA (BROEK)

“MIJN FRED WORDT GEËN ‘BURN-OUTBOER’, FLITSTE DOOR M’N HOOFT”

Boerin Bianca Straathof (44) deed in februari mee aan het boerenprotest in Den Haag.
 Ze reed op de trekker van de boerderij in Drenthe naar het Malieveld.

“Ineens viel het me op, zijn zorgelijke blik. Tijdens het melken nog wel, zijn relaxmoment, zo tussen de koeien. Mijn altijd optimistische boer. Ik voelde me boos worden. Mijn Fred is niet opgegroeid op een boerderij, maar wilde wel al sinds zijn derde boer worden. We pachten nu vijftien jaar een boerderij in Drenthe; 85 koeien hebben we, waarvan Hermina de parel is. Zij heeft in haar leven al meer dan honderdduizend liter melk gegeven. Niet omdat we haar speciaal voer of wat dan ook geven, maar gewoon omdat ze het bij ons naar haar zin heeft. Omdat mijn boer zo goed voor haar zorgt.”

Burn-outboer

“Bij het zien van Freds frons ging er een siddering door me heen. Het groeiende pakket aan regelgeving, de overheidseisen die steeds weer veranderen, al die extra kosten die we daardoor moeten maken, alle ingrediënten voor een ‘burn-outboer’ waren aanwezig. Niet mijn boer, flitste door m’n hoofd, die de koe als favoriet gespreksonderwerp heeft en van wie elke vezel in zijn lijf ‘boer’ ademt. Die trots is op zijn roodbonte veestapel, op de windmolen achter de stal, op het wulpennest in zijn land en op de tweede tak van ons bedrijf: de boerderijeducatie, waar ik kinderen vertel waar ons voedsel vandaan komt. Echt, er zijn massa’s kinderen die denken dat melk uit de fabriek komt.

Ik ben niet zo van de barricades, maar nu wilde ik mijn stem laten horen. Voor mijn boer. Voor onze oudste dochter van veertien, die zo graag ons bedrijf wil overnemen. Het is prachtig om te zien hoe Freds passie voor het boeren op haar is overgeslagen, maar de gedachte dat mijn kind wordt blootgesteld aan de negativiteit die de politieke druk met zich meebrengt, bezorgt me buikpijn. Tijdens het boerenprotest in oktober 2019 ging ik met een bevriende boerin met de trein naar Den Haag. Toen er in februari een nieuwe actie kwam, aarzelde ik niet. Op 19 februari stapte ik om twee uur ’s nachts op mijn trekker, om in een lange slinger van tweehonderd trekkers naar Den Haag te toeren. De Nederlandse vlag ondersteboven op mijn

trekker, als teken van nood. Ik voelde me strijdbaar, ik móest dit doen voor mijn gezin. Al was het maar als voorbeeld voor onze kinderen dat je jezelf mag laten horen als je onrecht wordt aangedaan. Toen we om zeven uur ’s morgens over mijn geboortegrond in de Randstad reden, kwam de emotie. We reden langs het kerkhof waar een van mijn beste vriendinnen ligt begraven, de tranen biggelden over mijn wangen. Wie had ooit gedacht dat ik hier op een trekker zou rijden. Dat ik nu samen met mijn boer en onze drie kinderen in Drenthe woon, waar ons leven zo goed is. Een leven dat ik niet kwijt wil door steeds strengere regels. In de buurt van Den Haag wachtte mijn dochter op me. Zij logeerde bij mijn ouders in het westen. Samen reden we de laatste kilometers naar het Malieveld. Op elke rotonde hielden een paar boeren het verkeer tegen, zodat iedereen veilig kon doorrijden. ‘Kijk dan, mam, ze helpen elkaar’, zei mijn dochter. Zo was

“Ik wil mijn leven niet kwijt door steeds strengere regels”

het precies. Eerder was de boerenwereld behoorlijk verdeeld. Kippen, varkens, koeien, iedereen deed zijn eigen stukje. Nu voelde het als één grote groep. Als samen sterk. Dat ik daar samen met mijn dochter deel van uitmaakte, bezorgde me kippenvel. Na het protest van februari is er in de regelgeving nog niets veranderd. Ik weet niet wat er achter de schermen gebeurt, maar ik hoop echt dat de politiek ons noodsignaal ter harte neemt. Ik snap dat het irritant was, al die files die de boeren veroorzaakten. Hopelijk kijken mensen verder dan de trekkers en gebalde vuisten. Toen ik op 19 februari om tien uur ’s avonds onze warme keuken weer binnenkwam, besprak Fred zijn nieuwe ideeën met mij: de wens om ons van het staatsinfuus te ontkoppelen, onze weilanden nog bewuster te verzorgen en burgers meer te betrekken bij onze ontwikkelingen. Zijn optimisme zorgde ervoor dat ik een traan wegslikte en weer vrouwen in de toekomst voelde. Samen gaan we ervoor.”

“NATUURLIJK WAS HET MOEILIK OM ALS PUBER DOOF TE WORDEN, MAAR IK HEB ER GOED MEE LEREN LEVEN”

Mede dankzij Eva Westerhoff (43) is Nederlandse Gebarentaal (NGT) sinds half oktober een officieel erkende taal.

“Ik ben op mijn derde geadopteerd uit Indonesië. In eerste instantie dachten mijn adoptieouders dat ik moest wennen aan een andere taal, waardoor woorden niet tot mij leken door te dringen. Op mijn vierde bleek dat ik slechthorend was, de oorzaak is nooit gevonden. In de loop der jaren is mijn gehoor steeds slechter geworden, totdat ik op mijn zestiende niets meer hoorde. Natuurlijk was dat moeilijk. Zeker als puber wil je gewoon net als iedereen zijn, maar ik heb er goed mee leren leven doordat ik NGT, Nederlandse Gebarentaal, leerde. Het enige wat ik nu nog hoor, zijn de geluiden in mijn hoofd door tinnitus. De rest is herinnering. De liedjes van Kinderen voor Kinderen bijvoorbeeld, en het gonzende geluid van een vol zwembad. Verder niets meer. Eerlijk gezegd mis ik het ook niet. In de kantoorruimte op mijn werk zitten mensen met een koptelefoon om zich te kunnen afsluiten. Ik hoef dat niet, het is wel lekker rustig zo, haha.”

Jarenlang verboden

“NGT is voor mij en die andere vijftienduizend Nederlandse dove gebarentaligen heel belangrijk. Negen op de tien dove kinderen heeft – net als ik – horende ouders. Zij leren hierdoor helaas pas op latere leeftijd NGT. Of omdat wordt gedacht dat NGT voor slechthorenden niet belangrijk is, terwijl veel slechthorenden later doof worden. Gebarentaal is jarenlang verboden geweest, oudere doven kregen er vroeger zelfs lijfstraffen om, maar het heeft zo veel voordelen. Hierdoor kan ik bijvoorbeeld tolken inzetten, dat is veel minder vermoeiend dan spraakafzien. Omgevingsgeluiden, emoties en intonaties, de tolk neemt het allemaal mee. Het is ook gewoon een heel mooie taal om naar te kijken. In NGT kun je in een paar seconden dingen zeggen waar je in het geschreven Nederlands meerdere zinnen voor nodig hebt. Het is trouwens geen universele taal, het is overal anders. Soms zijn er zelfs regionale verschillen, net als bij gesproken talen. Zo heb je in België verschillende gebarentalen voor Wallonië en Vlaanderen. En die van de Vlamingen is dan weer anders dan de Nederlandse.

Dinsdag 13 oktober was de dag van de stemming in de Eerste Kamer. Toen ik opstond, wist ik al dat het goed zou komen. Ik heb er jaren aan besteed om politici, ministers en ambtenaren ervan te overtuigen dat NGT officieel moest worden erkend. Ik wist dat alle fracties vóór zouden stemmen, en toch stroomden de tranen over mijn wangen toen het zover was. Dit heeft me zo veel energie gekost. Nee, ik heb er nooit aan getwijfeld of ik ermee moest doorgaan. Ik bleef erbij dat bij wet moest worden vastgelegd dat de overheid vaker

“Vroeger kregen dove mensen lijfstraffen als ze gebarentaal gebruikten”

een tolk NGT moet inzetten, zoals bij belangrijke persconferenties. Dat is echt anders dan ondertiteling. Door deze nieuwe wet mogen nu onder andere ook de eed en de belofte in NGT worden afgelegd. Door de persconferenties over corona werd NGT ineens bekend. Het was een bijzonder moment toen Irma Sluis er de eerste keer stond, in plaats van alleen ondertiteling. Irma deed het goed, maar is gewoon een van de tolken NGT. Het verbaasde me dat ze opeens zo bekend werd en viral ging met het ‘hamsteren’. Voor mij zijn die graaiende handen gewoon een gebaar, het voelde alsof mijn taal belachelijk werd gemaakt. Nu staat er steeds een andere tolk tussen Mark Rutte en Hugo de Jonge. Ik vind dat veel beter. Het draait niet om wie er staat, maar dat dove gebarentalige mensen ook weten wat er wordt gezegd. Het mooie van de tolken bij die coronapersconferenties is dat nu veel meer mensen NGT willen leren. Dat is super! Hoe mooi zou het zijn als iedereen in Nederland de Nederlandse Gebarentaal beheerst, zodat we zonder tolken met elkaar kunnen communiceren. Heel handig ook nu we allemaal een mondkapje moeten dragen. Iedereen gaat op latere leeftijd slechter horen. Superhandig toch, als je dan al NGT kent? Heel Nederland aan de NGT, dat is de droom van alle Nederlandse gebarentalige mensen.”

★
“Door de persconferenties over corona werd gebarentaal ineens bekend”

M.M.V. ZARA (VEST, JEANS), H&M (TOP), MICHAEL KORS (PUMPS)

M.M.V. CHRISTIAN BERG VIA PEEK & CLOPPENBURG (JURK), H&M (KETING), L.K. BENNETT (PUMPS)

“DE TURNCOACH DEED DE ZAAL ALTIJD OP SLOT, ZODAT OUDERS NIET KONDEN KIJKEN”

Al in 2013 probeerde Stasja Köhler (42) met haar boek *De onvrije oefening* mishandeling in de turnwereld onder de aandacht te brengen. Deze zomer deed haar voormalig trainer Gerrit Beltman een bekentenis.

“Ik was vijf en lag in bed. Klaarwakker. Morgen mocht ik weer naar de turnzaal, ik vond het zó leuk. Turnen was alles voor me. Als ik er nu op terugkijk, heb ik behalve mijn twee beste vriendinnen alleen maar negatieve dingen aan turnen overgehouden. Ik hoef maar een turnzaal binnen te lopen en de geur te ruiken en ik krijg het al benauwd. Ik hoop echt dat meisjes van nu, met net zo’n droom als ik vroeger, plezier in de sport houden. Zonder het geweld, de scheldpartijen en de onmenselijke druk waarmee ik als jong meisje te maken had. Mijn talent was dat ik alle turndisciplines goed kon. En ik wilde er hard voor werken. Op mijn tiende mocht ik bij top-turncoach Gerrit Beltman gaan trainen. Dat was vanaf het begin al heel beladen. Tijdens de trainingen was het muisstil. Wij mochten niet met elkaar praten, terwijl Gerrit continu tegen ons schreeuwde. Mij heeft hij nooit geslagen, maar ik zag wel dat mijn vriendinnen werden geslagen. Keihard. En in hun gezicht gespuugd. Dit was geen drillen meer, dit was pure mishandeling. Nee, ik ging er niet tegen in. Misschien hoort dit er wel gewoon bij, dacht ik. Gerrit deed de zaal altijd op slot, zodat ouders niet konden kijken. Die hadden dus geen idee wat er zich afspeelde. Zijn invloed was zó groot, dat ik op de begrafenis van mijn vader niet het zwarte rokje aan-deed dat mijn vader zo mooi vond, maar een spijkerbroek. Puur omdat Gerrit rokjes sletterig vond. Kort na mijn vaders overlijden vertrok ik met Gerrit en mijn turnvriendin Simone Heitinga naar Duitsland. Tegen onze ouders werd gezegd dat we daar onderwijs kregen, maar we gingen helemaal niet naar school. Alles draaide om turnen. We mochten zelden naar huis bellen, mobiele telefoons waren er toen nog niet. We waren eigenlijk gewoon gehersenspoeld. Het was voor ons normaal geworden dat we zo werden behandeld. Wat moest je tegen je ouders zeggen? Dus zei ik niets. Ik zag Gerrit als een vaderfiguur, wiens goedkeuring ik heel graag wilde. Daar was ik elk minuut van de dag mee bezig. Ik luisterde naar hem, deed er alles aan om hem tevrede te houden.”

Troosten was voor watjes

“Op mijn dertiende was mijn heup al versleten. Ik ben in Duitsland geopereerd, daarna bracht Gerrit me naar huis om te revalideren en is hij me nooit meer komen ophalen. Ik was kennelijk niets meer waard. Ik was zwaar geblesseerd, had geen vrienden en geen vader meer, ik voelde me ontzet-

tend alleen. Mijn moeder probeerde me te helpen, maar daar moest ik niets van hebben. Gerrit had me geleerd dat ouders veel te lief waren voor hun kinderen. Troosten was voor watjes, ik geloofde werkelijk alles wat hij zei. Nee, ik heb het mijn ouders nooit kwalijk genomen dat ze niet ingrepen. Ook later niet. Hoe hadden ze het moeten weten? Ze hadden het volste vertrouwen dat Gerrit goed voor mij zorgde. Dat heeft hij enorm beschaamd. Wat voor mijn moeder heel moeilijk is geweest, maar haar valt echt niets te verwijten. Ik vond heel erg dat Gerrit al het contact verbrak. Voor mij stond hij nog altijd op een voetstuk. Totdat ik op mijn 22e met Simone op vakantie ging en we over onze jeugd spraken. Zij trainde ook bij Gerrit en is door hem geslagen. Kennelijk

“Dit was geen drillen meer, maar pure mishandeling”

was er toen genoeg afstand om te zien dat dat niet normaal was. Eindelijk zagen we in wat voor een man Gerrit eigenlijk is: iemand die verknijpt is. Een man die zijn frustraties op kinderen botviert, die alles doet om succes te behalen. Niet voor de turnsters, maar voor zichzelf. We zochten hem op, maar hij kon zich het geweld zogenaamd niet herinneren. Daarom irriteerde het me ook mateeloos toen hij afgelopen zomer in de media een ‘bekentenis’ deed. Wat een bullshit! Gerrit zei dat hij misschien twee keer ‘een ouderlijke tik’ heeft uitgedeeld. Deze uitspraak voelde voor veel turnsters als een trap na. Na de Netflix-documentaire *Athlete A* kwamen steeds meer meiden met hun ervaringen naar buiten. Hij probeert op deze manier zijn straatje schoon te vegen. De Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie is een onderzoek gestart naar Gerrit en andere coaches, die zijn afschuwelijke trainingsstijl hebben overgenomen. De uitkomst is nog niet bekend. Daarbij moeten we ook afwachten wat de KNGU nu gaat doen. De mishandelingen in de turnsport zijn al lang bekend. De turnbond heeft in mijn optiek nooit verantwoordelijkheid genomen. Die nalatigheid neem ik de bond heel erg kwalijk. Ik hoef geen excuses van Gerrit. Uiteindelijk heb ik mijn zorgzame en lieve kant, die hij er helemaal uit had gedruild, weer teruggevonden. Ik focus nu veel liever op de toekomst.”

“SINDS IK CORONA HEB GEHAD, BEN IK LICHAAMELIJK EEN WRAK”

Hetty Mulders (55) kreeg eind april corona. Ze kampt nog dagelijks met de gevolgen van het virus.

“Ik ben zelden ziek, kerngezond. Corona? Dat kon niet erger zijn dan een flinke griep. Inmiddels weet ik wel beter. Ik werd ziek op 22 april en ben lichamelijk nog steeds een wrak. Ik ben doodmoe, vergeetachtig, heb een droge mond, stekende pijn op de borst, hoest nog steeds en heb vaak hoofdpijn. Als ik me opmaak, is het na een uur net of alle make-up eraf is gevallen, zo’n grauwe sluier ligt er dan over mijn gezicht. Als ik een boodschapje heb gedaan, moet ik al gaan liggen. Mijn leven staat stil. Allemaal door dat stomme virus.”

Afscheid nemen

“Het maakt me woest als mensen geen anderhalve meter afstand houden of zeggen dat corona wel meevalt. Je hoeft niet op de ic te hebben gelegen om te weten hoe erg het is. Ik bleef gewoon thuis, in mijn eigen bed, met mijn bezorgde dochter van 23 om me heen. Mijn zusje zette boodschappen voor de deur. Desondanks heb ik ervaren hoe afschuwelijk het is. Het begon ’s nachts. Ik werd hoestend wakker, ik dacht dat ik stikte en had koorts. Ik kende de beelden van mensen op de ic, die afscheid moesten nemen van hun familie en niet wisten of ze wel weer wakker zouden worden. Ik was bang dat ik afscheid moest nemen van mijn twee dochters. Bang voor wat komen ging. Die nacht dacht ik aan de meneer die ik in mijn baan als horecamedewerker in een zorginstelling eten had gebracht. Een ontzettend aardige longpatiënt met wie ik veel over muziek heb gepraat. Hij was ontslagen, maar na korte tijd opeens terug. Doodziek en knetterbenauwd. De levendige blik die hem zo typeerde, was uit zijn ogen verdwenen. Toen hij corona bleek te hebben, werd hij meteen overgeplaatst. Ik had zonder bescherming aan zijn bed gestaan. Een mondkapje was volgens mijn werkgever niet nodig. ‘Gewoon afstand houden.’ Dat gaat natuurlijk niet als je iemand een bord eten wilt serveren. Terwijl de koorts bij mij oplaaide, dacht ik aan hem. Hoe zou het met hem zijn? Hoe zou het verdergaan met mij? Omdat het zuurstofgehalte in mijn bloed en mijn longfunctie voldoende bleven, mocht ik thuis uitzielen.”

“Ik bracht mijn dagen door met slapen en hoesten. Als ik me gedeisd hield, zou het vast wel overgaan. Na twee weken waren de koorts en het ergste hoesten voorbij. Eind mei mocht ik twee uurtjes per dag weer aangepast werk doen, maar dat ging totaal niet. Ik was zó moe, dat ik letterlijk door mijn hoeven zakte en met mijn hoofd tegen een deurpost klapte. Resultaat: een zware hersenschudding en tien hechtingen. ‘Een gevolg van corona’, zei de fysiotherapeut. Ik kwam volledig thuis te zitten en ben nu nog steeds niet aan het werk. De allesoverheersende vermoeidheid en vreselijke hoofdpijn zijn er gewoon nog steeds. Ik word behandeld door een speciaal opgezet Covid-19-team, een kwartiertje van mijn huis. Tegen de tijd dat ik daar ben, ben ik helemaal kapot. Ik krijg fysio-

“Ondertussen ben ik ook mijn baan kwijt, er was geen werk meer voor me”

therapie om sterker te worden, ergotherapie om thuis dingen handig aan te pakken en logopedie, omdat ik door mijn droge mond moeilijk praat. Niemand heeft enig idee hoelang dit nog duurt. Ondertussen ben ik mijn baan kwijtgeraakt. Na een reeks tijdelijke contracten moest ik in vaste dienst, maar mijn werkgever zei dat er geen werk meer voor me was. Dat ik de zorgbonus van duizend euro heb gekregen, maakt het leed niet minder, maar is wel heel fijn in deze onzekere tijd.”

Verliefd

“Toch heeft deze periode ook iets goeds gebracht. Ik ben verliefd! Omdat ik me thuis kapot verveelde, meldde ik me aan op een datingapp. Gewoon een beetje kletsen, dacht ik, maar al snel kwam ik daar Erwin tegen. Toen hij na een paar weken met een bos rozen voor mijn deur stond en ik in zijn ogen keek, wist ik dat hij niet meer weg zou gaan. Als iemand je zelfs nog leuk vindt als je als een vaatdoek op de bank ligt, weet je dat het goed zit. Zijn liefde helpt me om vertrouwen in de toekomst te houden.”

★
“Mijn
nieuwe
liefde
helpt me
vertrouwen
in de
toekomst
te houden”

HAAR EN MAKE-UP: ASTRID TIMMER. STYLING: GWENDOLYN NICOLE. M.M.V. JAKE'S VIA PEEK & CLOPPENBURG (VEST), COTTON CLUB (TOP), REISS (PLUSSÉROK)